

ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΥΤΗ

Των μαθητριών της Α' τάξης :

Μπούρα Ειρήνη, Μπούρμπα Μικαέλα, Σκορδά Χριστίνα
Υπεύθυνος καθηγητής κ. Ανδροβιτσανέας

Στο πλαίσιο του μαθήματος της ερευνητικής εργασίας
ΕΠΙ-ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΕΝΟΣ ΠΟΙΗΤΗ

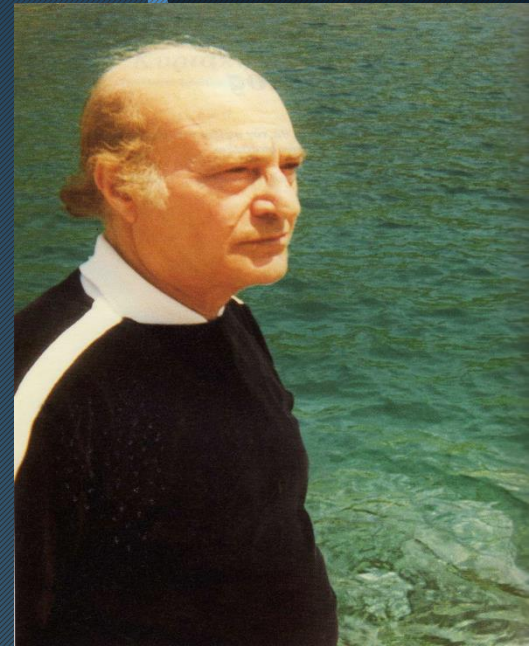
Β' ΑΡΣΑΚΕΙΟ ΤΟΣΙΤΣΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΕΚΑΛΗΣ

Λίγα λόγια

Γεννήθηκε στις 20
Νοεμβρίου 1911

Αντιμετωπίζει διώξεις μαζί
με την οικογένειά του
ύστερα από την πτώση τού
Βενιζέλου

Το συγγραφικό του ξεκίνημα
συμβαίνει στο περιοδικό «Τα
νέα γράμματα» το 1935

Επιρροή

Ο υπερρεαλισμός βρισκόταν τότε στην ακμή του και γοήτευε ολοένα και περισσότερο τη φαντασία τού ποιητή.

Προτιμούσε το μοντέρνο και απόλυτα ελληνικό ύφος.

Ο ίδιος είχε μια έμφυτη ανάγκη ισορροπίας και θετικισμού μέσα στο όνειρο.

Ενήργησε λοιπόν η ανάγκη αυτή σαν ελατήριο στις παρορμήσεις τής υπερρεαλιστικής φαντασίας του.

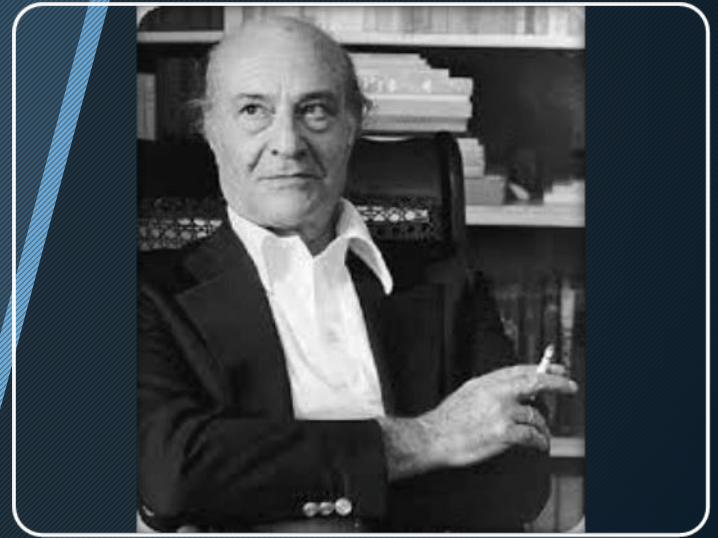
Από τα ποιήματά του αποδίδεται μια τριπλή αίσθηση:

- ❖ η έκπληξη από μια καινούρια τεχνοτροπία
- ❖ οι πιο καθαρές μορφές της ελληνικής φύσης
- ❖ η λυρική συνειδητοποίηση της νεανικής ευδαιμονίας που πραγματοποιείται

Ο Ελύτης μέσα από τον υπερρεαλισμό
αναδημιούργησε μερικούς από τους πιο
αυθεντικούς τύπους και τόπους τού
αειθαλούς ελληνικού λυρισμού.

Προσέδωσε μια νέα, λυρική ταξη στην
ελληνική φύση.

Μέθοδος

“Άσκησε τη μέθοδο των διδασκάλων με ελευθερότερο τρόπο, γεφυρώνοντας το κενό που θα δημιουργούνταν από τους άλλους ποιητές, ανάμεσα στη συντηρητική ποιητική αντίληψη και το νεότερικό πνεύμα, πετυχαίνοντας να δώσει μια μεγαλύτερη επιφάνεια.

Ένας τόνος παιδικισμού του λόγου, αναβρυστικός, καλπάζων, διονυσιακός, μια εκρηκτική έμπνευση που σ' αυτήν οφείλουμε το ωραιότερο υπερρεαλιστικό παραλήρημα της γλώσσας μας.”

Ανδρέας Καραντώνης

Έτσι λοιπόν ο Ελύτης πέρασε από μια ποιήση μικρών θεμάτων σε μια ποιήση διαδοχικών εντυπώσεων, λυρικών εκτροπών, θεαματικών εκρήξεων απλώθηκε σε πίνακες ψυχικών κυμάνσεων.

Θεματολογία

- Ο ποιητής αντλεί την έμπνευσή του κυρίως από δύο θεματικούς άξονες
- ❖ τα ελληνικά τοπία και τη φύση και
 - ❖ τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο

Στην αρχή του ποιητικού ταξιδιού του οι εικόνες που αποτυπώνει είναι το φως, ο ήλιος, η θάλασσα και η γενικότερη έννοια της χαράς στη ζωή μας που φανερώνεται από τη φυσική ομορφιά του τόπου μας.

Στην πορεία όμως ο Β΄Π.Π. επηρεάζει, (όπως όλους τους λογοτέχνες) και τον Ελύτη. Έτσι οι εικόνες αφορούν στον θάνατο και την αδικία και εμφανίζονται καινούρια θέματα που τονίζουν τη φρικαλεότητα της κατάστασης της χώρας μας κατά τον εμφύλιο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιου ποιήματος είναι το Άξιον Εστί.

Χαρακτηριστικά της ποίησής του

- ❖ τολμηρός συνδυασμός λέξεων
- ❖ τολμηρές εικόνες με συνειρμική εναλλαγή
- ❖ λατρεία του ελληνικού στοιχείου (γλώσσα, παράδοση, ήθη, ορθοδοξία, ελληνική φύση, πολιτισμός, ιστορία]
- ❖ λυρικές περιγραφές
- ❖ εφηβική αισιοδοξία
- ❖ βαθιά αίσθηση της ζωής
- ❖ αντίληψη των πραγμάτων μέσω των αισθήσεων
- ❖ περιορισμένη στίξη

❖ χαλαρή λογική αλληλουχία

❖ Το παράδοξο, η απόκλιση από την κοινή λογική διαψεύδει τις διακειμενικές προσδοκίες του αναγνώστη προκαλώντας ένα δημιουργικό ξάφνιασμα που οδηγεί τον αναγνώστη στην ποιητικά αναπλασμένη πραγματικότητα του κόσμου του ποιητή

❖ Για τον Ελύτη η Ελλάδα είναι η συνεχής και αδιάκοπη αντίληψη που προκύπτει από την αρχαία κληρονομιά και τη βυζαντινή περίοδο, από τη λαϊκή παράδοση και τη σύγχρονη ιστορία ακόμα κι από τη γεωγραφική έκταση και μορφολογία. Αρχαία κείμενα, θρησκεία, παραδόσεις αναφαίνονται και ενώνονται μέσα από τη μεταφυσική του ήλιου, την δύναμη του αιγαιακού φωτός που αποκαλύπτει αυτήν την άενη κίνηση του πνεύματος που δυναμικά ξεκινά από τον Όμηρο για να συνεχίζει και σήμερα να συλλαμβάνει αλήθειες πρωτογενείς, ανθρωπιστικές, δίκαιες, απελεύθερες.

❖ «Αποφθεγματικός λόγος σε εξαιρετική έκταση και ποιότητα (λειτουργούν σαν ένα είδος παρεμβαλλομένων κειμένων, σαν «ενδοκείμενα» ή σαν «παραθέματα» του ποιητή παρμένα από ένα άλλο επίπεδο της δικής του σκέψης. Έχει έντονα παραδοξολογικό χαρακτήρα· συγκρούεται δηλαδή με την καθιερωμένη λογική.)

Ο τρόπος γραφής του επηρεάζεται απο

- ❖ από τα ομηρικά έπη-
την αρχαία ελληνική λυρική ποίηση
- ❖ την ποίηση τού Σολωμού, του Κάλβου και του
Καβάφη
- ❖ τη βυζαντινή υμνογραφία και το Ευαγγέλιο
- ❖ τη δημοτική ποίηση

Η ποιητική δομή και οι γλωσσικές επινοήσεις

1. Προσανατολισμοί: σπερματική παρακαταθήκη των μορφών στην ποίηση του Ελύτη

2. Η σύζευξη παραδοσιακών τρόπων με τη μοντέρνα έκφραση:

Άσμα...

Λένε γι αυτόν που κάηκε μεσ' τη ζωή

Όπως η μέλισσα μέσα στου θυμαριού το ανάβρυσμα·

Για την αυγή που πνίγηκε στα χωματένια στήθια

Ενώ μνηούσε μια ημέρα πάλλαμπρη·

Για τη νιφάδα που άστραψε μεσ' στο μυαλό κι εσβήστη

3. Η δομή των ποιητικών έργων (η χρήση των αριθμών, ιδιαίτερα του 7) και η σχέση με το θέμα τους (π.χ. η δομή των *Τύψεων*, του *Άξιον Εστί*, του *Μονογράμματος* κτλ).

4. Η ποικίλη προέλευση των λέξεων και η χρήση τους στην παραγωγή του αισθητικού αποτελέσματος, ώστε να αναδειχθεί το νόημα ή το μήνυμα (λέξεις του καθημερινού λεξιλογίου, από τον επιστημονικό λόγο, από την λόγια και δημοτική παράδοση της γλώσσας, κατασκευασμένες λέξεις με βάση τον μηχανισμό παραγωγής της ελληνικής, π.χ. αποχρησιμοδοτώ, απομαγνητίζω, σημαφόρος, Ευώχειρ, λέξεις κατασκευασμένες από τον ίδιο – η ασημία των λέξεων

π.χ. καταρκυθμεύω)

5. Η διαρκής φροντίδα για τη μορφή των ποιημάτων του, ανάλογα με τις απαιτήσεις της ποιητικής σύλληψης και του θέματος, π.χ.

Ο μικρός Ναυτίλος «Και με φως και με θάνατον»

6. Η χρήση της δομής, της μορφής και του λεξιλογίου ως πράξεων απαθανατισμού του ποιητή και του παραδείσου του στο ποίημα: “Τα ελεγεία...”

«Τα εισόδια του προθανατισμένου»

Ολοένα πιο σιμά ολοένα πιο ψηλά

Περ’ απ’ τα πάθη και τα λάθη των ανθρώπων

Λίγο ακόμη λίγο ακόμη

Μ’ όλους τους ήχους των ερώτων έτοιμους ν’ ανακρουστούν

Το ουράνιο αρχιπέλαγος:

Να η Κιμμώνη! Να το Λιγινό!

Το Τριαινάκι! Ο Αντύπνος! Ο Αλογάρης!

Η Ευλωπούσα! Η Μάισσα!

Ευχαριστούμε για την προσοχή